

Dokumentets syfte

Dokumentets syfte är att inom finansverksamheten fastställa ansvarsfördelning, generella principer, riskhantering, finansieringskällor och rapportering med mera. Detta omfattar likviditetshantering, placeringar, skuldhantering, räntesättning till kommunala bolag, borgen och finansiell leasing samt därtill hörande administration och rapportering.

Dokumentet gäller för

Kommunkoncernen

Inledning

Detta reglemente anger de övergripande principerna för finansverksamheten och medelsförvaltningen i kommunkoncernen. Med kommunkoncernen avses Nacka kommun (kommunen) och dess majoritetsägda bolag (bolagen).

Reglementet kompletteras med ”Bestämmelser för medelsförvaltning” som antas av kommunstyrelsen.

Målsättning för kommunens finansverksamhet

Med finansverksamhet avses likviditetshantering, skuldhantering, placeringar, borgen och finansiell leasing samt därtill hörande administration och rapportering. Målsättningen är att uppnå bästa möjliga finansnetto och säkra betalningsförmågan inom angivna riskramar.

Finansverksamheten ska

- säkerställa kommunens betalningsförmåga och trygga tillgången till kapital på såväl kort som lång sikt
- uppnå bästa möjliga finansnetto inom ramen för de riktlinjer som fastställs
- säkerställa att finanshanteringen bedrivs med god intern kontroll och med beaktande av lågt risktagande och god riskspridning
- säkerställa goda rutiner för att effektivt utnyttja tillgänglig likviditet och när tillfälle ges amortera på utestående låneskuld
- samordna de finansiella frågorna för kommunkoncernen i enlighet med detta reglemente, ägardirektiv och/eller i avtal.

Medelsförvaltningen ska medverka till att kapitalanskaffning och kapitalanvändning i kommunen och dess företag blir effektiv. Verksamheten ska bedrivs utan spekulativa inslag, så att en betryggande säkerhet alltid upprätthålls.

Diarienummer	Fastställt/senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarigt politiskt organ	Ansvarig processägare
KFKS 2018/940	2020-10-12, § 286	Kommunfullmäktige	Kommunstyrelsen	Ekonomi- och finansdirektör

Medelsförvaltningen ska hanteras på portföljnivå för att optimera koncernens likviditet (koncernkonto), skuldhantering och placeringar. På detta sätt sker riskspridning och bidrar till effektiv hantering. Kommunstyrelsen ska årligen fastställa ”bestämmelser för medelsförvaltning” där finansiella risklimiter fastställs.

Definition medelsförvaltning

Med medelsförvaltningen avses likviditetshandling, placeringar, skuldhantering (upplåning, derivat med mera) och borgen samt därtill hörande administration och rapportering.

Kommunkoncernen ska ha en central medelsförvaltning som innebär att alla penningströmmar hanteras i en gemensam kassa. Kommunkoncernens placering av överskottslikviditet och skuldförvaltning ska ske i kommunens namn med utlåning till de kommunala bolagen.

Regler för handkassor, kontokort, förskott, attestregler med mera finns i kommunens redovisningsreglemente.

Ansvarsfördelning mellan kommunfullmäktige och kommunstyrelsen

Följande frågor inom finansverksamheten och medelsförvaltningen beslutas av kommunfullmäktige.

- Kommunens finansiella mål
- Ram för koncernens totala upplåning
- Ram för total upplåning till kommunen
- Ram för total utlåning till respektive bolag
- Limit på checkkredit för respektive bolag
- Räntepåslag för kommunens bolag
- Övriga koncernbanksavgifter
- Internräntor inom kommunen
- Eventuella nya finansieringskällor
- Borgensåtagande överstigande en miljon kronor
- Översyn och uppdatering av gröna obligationers ramverk

Övriga finansiella frågor, vari bland annat ingår beslut om placering, upptagning av nya lån, refinansiering av befintliga lån samt upptagande av checkkrediter och back-up faciliteter, inom ramen för detta reglemente hanteras av kommunstyrelsen.

I kommunstyrelsens ansvar för finansverksamheten och medelsförvaltningen ingår att verkställa kommunfullmäktiges beslut inom koncernens finansiella verksamhet samt följande:

- Besluta om borgensåtagande upp till en miljon kronor
- Besluta om finansiell leasing
- Tillsäga att likviditetsströmmar optimeras, att in och utbetalningar sker i rätt tid

- Ansvara för att finansförvaltningen bedrivs i enlighet med detta reglemente för medelsförvaltning
- Räntegrund för kommunens bolag

Finansiella risker

Kommunstyrelsen ska i ”bestämmelser för medelsförvaltningen” identifierade finansiella risker som kommunkoncernen är exponerad för. För att begränsa risktagandet ska limiter som styrs av typ av risk och storlek på placering- respektive skuldportfölj beslutas av kommunstyrelsen.

Likviditetshantering

Likviditetshantering innebär att tillse att kommunen på kort och lång sikt har lagom mängd medel för att löpande kunna hantera in och utbetalningar.

Generella principer

Likviditetshanteringen ska bedrivas med målet att samordna kapitalströmmar i kommunkoncernen samt för att sänka räntekostnaderna genom effektiva betalningsrutiner och god likviditetsplanering. Inom kommunkoncernen ska det finnas ett koncernkontosystem för samordning av likviditetsflöden.

En god betalningsberedskap ska säkerställas och upprätthållas vid alla tillfällen. För att kunna upprätthålla en god betalningsberedskap ska en checkkredit hållas.

Eventuell överskottslikviditet som frigörs i kommunen ska i första hand användas för kommunens egna investeringar. När överskottslikviditet uppstår i hela kommunkoncernen kan placering ske i avvaktan på att lån förfaller till betalning eller amortering kan göras. Huvudprincipen är att kommunen ska amortera på utestående låneskuld men i vissa fall kan det vara motiverat att kortsiktigt placera överskottslikviditet fram till att medlen behövs för investeringar eller andra ändamål.

Kommunens upplåningsvolym får inte vara lägre än kommunkoncernens sammanlagda upplåning. Om överskottslikviditet uppstår av denna anledning kan det vara motiverat att placera denna.

Riskdefinitioner

Nacka kommun har följande riskdefinitioner avseende likviditetshantering.

Ränterisk

Med ränterisk avses en negativ effekt på kommunens räntenetto på grund av förändringar av det allmänna ränteläget. Ränte- och kreditvillkor på checkräkningen ska delas in i olika beloppsnivåer för att hantera ränterisk.

Likviditetsrisk

Kommunen har inte tillräcklig likviditet för att hantera löpande utbetalningar och inte heller kan omsätta en placering på marknaden (kreditrisk) och/eller kan uppta nya lån

(finansieringsrisk). Finansieringsrisken kan säkras med hjälp av back-up faciliteter såsom kreditlöften.

Kreditmarginalrisk

(marginalbindning); en negativ effekt på kommunens räntenetto på grund av förändringar i kreditmarginaler.

Ovanstående risker ökar om kommunens kreditvärdighet försämras eller en stor del av skuldportföljen förfaller vid ett eller några enstaka tillfällen. Risken ökar även vid finansiell oro då kreditgivarna har svårigheter att finansiera sin utlåning.

Riktlinjer

För att uppfylla kraven på en god betalningsberedskap ska tillgången till likviditet säkerställas genom att hålla en likviditetsreserv.

Tillgänglig likviditet kan bestå utav:

- Tillgängliga medel på bankkonto
- Ej utnyttjad checkkredit
- Likvida tillgångar
- Back-up faciliteter, exempelvis kreditlöften

Kommunstyrelsen ska i bestämmelserna för medelsförvaltningen fastställa hur stor kommunkoncernens tillgängliga likvida medel minst måste vara.

Finansiella risker	
Likviditetsrisk:	
Likviditets reserv	Kommunstyrelsen

För att planera framtida likviditetsbehov ska en rullande 12-månaders prognos upprättas. Bolagen ansvarar för löpande inrapportera likviditetsprognoser.

Placeringar

Generella principer

Om överskottslikviditet uppstår i kommunkoncernen får dessa placeras i avvaktan på att lån förfaller till betalning, amortering kan göras eller till dess att medlen behövs för investeringar eller ändra ändamål. Placering ska främst ske i ränteplaceringar med hög kreditvärdighet och med låg likviditetsrisk. Placeringar ska i första hand innehas till förfallodatum.

Alla placeringar inom kommunkoncernen administreras av kommunens centrala finansfunktion.

Vid placering i värdepappersfonder ska värdepappersfonderna vara registrerade hos Finansinspektionen. Fondens värde ska kunna gå att följa kontinuerligt samt realiseras med kort varsel samtidigt som den genomsnittliga kreditvärdigheten ska vara tillfredsställande.

Riskdefinitioner

Nacka kommun har följande riskdefinitioner avseende placeringar.

Risker relaterade till placeringar och begränsningar för att eliminera dessa beskrivs under rubriken ”Övriga risker gemensamma för likviditetshantering, skuldhantering och placeringar”.

Ränterisk

Med ränterisk avses risken att marknadsvärdet i en placering sjunker vid en ränteuppgång.

Likviditetsrisk

Risken att kommunen inte omedelbart kan omsätta en placering på marknaden och/eller har tillräcklig likviditet för att hantera löpande utbetalningar.

Kreditrisk

Risken att kommunen inte får tillbaka sin placering inklusive upplupen ränta på grund av att motparten får betalningssvårigheter eller går i konkurs.

Marknadsrisk

Risken för en negativ effekt marknadsvärdet på kommunens placeringar till följd av marknadsläget. Exempelvis att kommunens aktieplaceringarnas värde sjunker till följd av en nedgång på aktiemarknaden.

Riktlinjer

För att minimera risken för kapitalförluster ska placeringar främst ske i kreditvärdiga räntebärande värdepapper med hög likviditet. Med kreditvärdiga räntebärande värdepapper med hög likviditet avses att dessa vid behov kan omsättas på den finansiella marknaden.

När placeringsportföljen har en större volym ska det finnas möjlighet att placera delar av innehaven i aktier. Detta ska endast ske i fonder från godkända svenska motparter. Med placeringsportfölj avses kommunens samtliga placeringar och med större volym avses volym överstigande 750 miljoner kronor.

Nedanstående riskbegränsningar ska tillämpas i förhållande till placeringsportföljens storlek. Placeringsportföljen indelas i två grupperingar; 0 - 750 miljoner kronor och över 750 miljoner kronor. I matrisen nedan fastställs inom vilka intervall kommunstyrelsen ska fastställa olika risker. Då portföljen överstiger 750 miljoner kronor gäller dess riskbegränsningar för hela portföljen. Limiter för att begränsa risker framgår av ”Kommunstyrelsens bestämmelser för medelsförvaltningen”.

Finansiella risker	Volym (miljoner kronor)	
	0 – 750	>750
Tillgångsslag:		
Räntebärande	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen
Deposit eller insättning i bank	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen
Aktier	Inte tillämbart	Kommunstyrelsen
Risklimiter:		
Ränterisk		
Max löptid	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen
Kreditrisk		
Ratingkrav	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen
Max andel per emittent/motpart	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen
Likviditetsrisk		
Ratingkrav	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen
Tillåtna instrument	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen
Marknadsrisk – aktier		
Svenska aktier	Inte tillämbart	Kommunstyrelsen
Max andel globala aktier	Inte tillämbart	Kommunstyrelsen

Skuldhantering

Med skuldhantering avses hantering av kommuns inklusive kommunens helägda bolags totala låneskuld.

Generella principer

Skuldhanteringen ska minimera upplåningskostnaderna och trygga finansieringen för kommunkoncernen på såväl lång som kort sikt. Kapitalbehovet ska säkerställas genom god framförhållning och genom ett aktivt upplåningsförfarande. Gröna obligationer ska värderas som ett alternativ bland andra i samband med framtida lånebehov.

Kommunkoncernens externa skuldportfölj ska vara strukturerad på ett sådant sätt att, vid upplåningstillfället, kapitalförfallen sprids över tiden. Den externa skuldportföljen bör vara finansierad från flera finansieringskällor. För att begränsa effekten av förändringar på marknadsräntor på koncernens räntekostnader begränsas skuldportföljens andel av rörlig ränta samt genomsnittlig räntebindningstid. Med skuldportfölj avses hur kommunens låneskuld är uppbyggd exempelvis bankfinansiering, obligations- och certifikatslån och tillhörande räntesäkringar. Samtidig upplåning för kommunkoncernen administreras av kommunens centrala finansfunktion.

Riskdefinitioner

Nacka kommun har följande riskdefinitioner avseende skuldhantering. Risker relaterade till skuldhantering och begränsningar för att eliminera dessa beskrivs även under rubriken ”Bestämmelser för risker som är gemensamma för likviditetshandling, skuldhantering och placeringar”.

Ränterisk

Med ränterisk avses risken att räntekostnaderna stiger då den rörliga räntan stiger samt risken att kommunen låser fast en alltför stor del av upplåningen till hög fast ränta vid ett sjunkande ränteläge

Beroende på lånevolym ska kommunstyrelsen fastställa limiter avseende max andel ränteförfall inom ett år samt ett intervall för den genomsnittliga räntebindningstiden för att hantera ränterisken.

Finansieringsrisk

Risken att kommunen inte kan ta upp lån på marknaden när finansieringsbehov uppstår.

Kreditmarginalrisk

En negativ effekt på kommunens räntenetto på grund av förändringar i kreditmarginaler.

Riskbegränsningar

Riskbegränsningar ska tillämpas i förhållande till skuldportföljens totala volym. Då skuldportföljen uppgår till maximalt 800 miljoner kronor gäller de riskbegränsningar som anges inom intervallet 0 - 800 miljoner kronor. När skuldportföljen överstiger 800 miljoner kronor men maximalt uppgår till 1,5 miljarder kronor hanteras hela skuldportföljen utifrån de angivna riskbegränsningar som gäller för detta intervall. Om skuldportföljen överstiger 1,5 miljarder kronor ska hela skuldportföljen hanteras utifrån dessa angivna riskbegränsningar. Se tabellen nedan.

Kommunstyrelsen ska fastställa limiter i bestämmelser för medelsförvaltningen.

Finansiella risker	Volym (miljoner kronor)		
	0 – 800	800 - 1 500	>1 500
Ränterisk:			
Max ränteförfall inom 1 år	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen
Intervall räntebindning	Inte tillämbart	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen
Finansieringsrisk:			
Kreditmarginalrisk			
Max kapitalförfall inom 1 år	Inte tillämbart	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen
Kapitalbindningstid	Inte tillämbart	Inte tillämbart	Kommunstyrelsen
Kreditgivare			
Ratingkrav kreditgivare bilateral upplåning (inklusive back-up faciliteter)	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen
Finansieringskällor			
Max per finansieringskälla	Inte tillämbart	Inte tillämbart	Kommunstyrelsen
Derivat			
Rating motparter derivat	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen

Finansieringskällor

Om inte kommunfullmäktige i särskilt beslut anger annat ska Nacka kommun använda följande finansieringskällor.

- Banker och dess helägda bolag
- Bilateral upplåning inklusive back-up faciliteter exempelvis kreditlöften
- Certifikatsupplåning från kapitalmarknaden
- Obligationsupplåning från kapitalmarknaden (inklusive gröna obligationer)
- Bostadsfinansieringsinstitut
- Kommuner, Landsting och dess helägda bolag
- Kommuninvest

Kommunen bör sprida finansieringen mellan olika finansieringskällor. Om inte kommunfullmäktige i särskilt beslut anger annat ska lån och obligationer löpa på högst tio år.

Derivat

Derivat ska användas för att sprida räntebindningstider och minska ränterisker. Nacka kommun använder inte derivat för att spekulera i en viss möjlig ränteutveckling.

Genom att använda derivat (derivatinstrument) kan Nacka kommun hantera ränterisken för underliggande lån genom att förändra räntebindningen, snitträntan och/eller säkerställa en maximal räntenivå. Nettovolymen på utestående räntederivat ska inte överstiga den totala låneskulden.

Om inte kommunfullmäktige i särskilt beslut anger annat är löptiden för räntederivat maximalt 10 år. Minst två derivatbanker ska tillfrågas i samband med upphandling av derivatinstrument.

Säkringsredovisning avseende finansiella derivat ska tillämpas där huvudprincipen är att detta sker på en övergripande portföljnivå. Erforderlig dokumentation avseende säkringsredovisning ska utvecklas separat enligt rådande praxis.

Bestämmelser för risker som är gemensamma för likviditetshantering, placeringar och skuldhantering

Bestämmelser om motpart

Definition av begreppet motpartsrisk

Med motpartsrisk avses risken att resultatet försämras om en motpart inte fullgör sina förpliktelser. Förpliktelser kan avse placeringar, ränta och låneskuld på lämnade krediter, positiva marknadsvärden på derivataffärer med mera.

Tillåtna motparter

Motparter ska utgöras av bank eller värdepappersinstitut som är auktoriserade och står under Finansinspektionens tillsyn eller motsvarande tillsyn i annat land.

Rating

Motparten ska inneha en kreditbedömning (rating) av Standard & Poor's eller Moody's. Vid de fall motparten har fler än en rating ska den lägsta ratingen gälla.

Bestämmelser om valuta

Definition av begreppet valutarisk

Valutarisk innebär risk att kommunens finansiella ställning påverkas negativt till följd av en valutakursförändring. Valutarisken består av två risker:

- Transaktionsexponering är risken att en kommande betalning utställd i en annan valuta än svenska kronor blir dyrare på grund av en ändring i valutakursen, till exempel en räntebetalning.

- Omräkningsexponering är risken att en placering sjunker i värde alternativt att en skuld upptagen i en annan valuta ökar till följd av en valutakursförändring.

Bestämmelser om valutarisker

Vid placering av likviditeten och vid upplåning ska minsta möjliga valutarisk tas. Med undantag för andelen som tillåts för globala aktier får endast placeringar i svensk valuta göras. Om upplåning sker i utländsk valuta ska valutarisken omedelbart försäkras bort.

Hantering av operativa risker

Definition begreppet operativa risker

Operativa risker innebär risken för merkostnader på grund av att fel uppstår till följd av IT-problem, bristande rutiner eller mänskliga misstag. För att åstadkomma intern kontroll ska förutom behörig person som genomfört en affär ytterligare en person kontrollera transaktionen.

Bestämmelser om operativa risker

Hantering av operativa risker ska ske så att

- finansverksamheten bedrivs på ett kontrollerat sätt och att kommunen och bolagen vid varje tidpunkt har korrekt information om positioner och risker så att beslut kan fattas på korrekta grunder
- förluster på grund av fel i processer, system eller på grund av bristande kontroll minimeras

Räntesättning vid utlåning till kommunens bolag

All upplåning för kommunkoncernen ska ske i kommunens namn och administreras av kommunens centrala finansfunktion utifrån ett portföljperspektiv. Bolagens upplåning sker därmed genom utlåning från kommunen. Den räntesats som bolaget betalar till kommunen för sin upplåning består av RänTEGRUND plus RÄNTEPÅSLAG.

För att bolagens räntevillkor ska vara marknadsmässiga och konkurrensneutrala behövs, eftersom kommunen gör upplåningen, ett räntepåslag. Räntepåslag för kommunens bolag beslutas av kommunfullmäktige. RänTEGRUNDEN, det vill säga den bas påslaget ska baseras på, beslutas av kommunstyrelsen.

Borgen

Generella principer

Efter prövning av den ekonomiska och verksamhetsmässiga risken kan kommunen lämna borgen till organisationer som bedriva en verksamhet som kommunen har ett ansvar för att den finns och som är till väsentlig nytta för kommunens invånare.

Inriktningen för verksamheten bör vara riktad mot barn och ungdom och särskilt vara någon form av utbildnings- eller idrottsverksamhet. Verksamheten ska ha varaktig karaktär.

Investeringen i sig ska bidra positivt till en stor andel av kommunens invånare.

Riktlinjer

Underlag för beslut om borgen ska innehålla en bedömning av den risk kommunen åtar sig.

- Bedömningen ska avse en kreditvärdering av låntagaren, bedömning av lån, låneobjekt och lånevillkor samt möjlighet att finansiera objektet på annat sätt och kostnaden för alternativ finansiering.
- Kommunens borgensåtagande får inte äventyra eller fördyra kostnaden för den egna upplåningen.
- Lån som kommunen beviljar borgen för ska vara i svenska kronor.
- Om organisationen tidigare beviljats borgen lämnas eventuell ny borgen endast om organisationen skött sitt tidigare åtagande och betalningar mot kommunen.
- Borgensbeslutet är giltigt i sex månader. Det betyder att organisation som blivit beviljad borgen måste återkomma till kommunen med lånehandlingar inom sex månader från att beslutet vunnit laga kraft.
- Investering, som ligger till grund för borgensansökan, får i normalfallet inte ha påbörjats innan ansökan om borgen kommer till kommunen.
- Den ekonomiska insats som organisationen själv gör ska motsvara minst 10 procent av den totala investeringen.

För att beviljas borgen krävs att organisationen lämnar säkerhet till kommunen.

Säkerheten kan vara i form av

- Pantbrev i fullvärdesförsäkrad fast egendom
- Företagsinteckning, det vill säga panträtt i lös egendom
- Säkerhetsöverlåtelse i byggnad på ofri grund.
- Solidarisk borgen av styrelsemedlemmar
- Intäkter för kommande föreningsbidrag

Varje borgensåtagande ska tidsbegränsas. Tidsbegränsningen gäller också det lån som tas upp med kommunens borgen. För att beviljas borgen ska lånet amorteras på maximalt tio år. Nedskrivning av borgensåtagande ska ske i takt med att lånebeloppet amorteras. Ytterligare belåning i panträtt får inte ske utan kommunens medgivande.

Organisation som beviljas borgen ska halvårsvis redovisa saldot på det lånet som ligger till grund för borgensåtagandet, balans- och resultaträkningen samt försäkringsbevis både för den investering som finansieras med kommunal borgen och på eventuell egendom som lämnat som säkerhet.

Investeringar som finansieras med lån där kommunal borgen beslutas ska vara betryggande försäkrade. Nacka kommun ska hållas underrättad om försäkringen hela den tid borgensåtagandet gäller.

Finansiell leasing

Generella principer

En finansiell leasing är en kreditrisk för kommunen, eftersom det innebär ett framtida åtagande. Risken innebär bland annat förlustrisk på grund av lägre kapacitetsutnyttjande, teknisk inkurans.

Finansiell leasing ingår inte i ramen för total upplåning som fastställs av kommunfullmäktige. Finansiell leasing jämställs i övrigt med upplåning och omfattas av reglerna för upplåning i detta reglemente.

Riktlinjer

Leasingfinansiering är en undantagsform för finansiering. Formen får användas om den totala leasingavgiften är lägre än kostnaden för traditionell finansiering eller om det ur servicesynpunkt kan anses vara fördelaktigt trots en högre kostnad.

Avtal om leasing ska beslutas av kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen får delegera beslut om att ingå avtal om leasing för lägre belopp.

Riskkontroll, styrning och rapportering

Generella principer

Ansvar för affärsavslut, kontroll, rapportering och finansadministrativa system hos kommunen och bolagen ska spridas på flera personer för att uppnå en god riskkontroll.

För att skapa konkurrens i prissättningen ska alltid flera kreditgivare tillfrågas i samband med nyupplåning/refinansiering av krediter. Detsamma gäller vid upphandling av nya derivataffärer samt vid placering av likvida medel.

Finansrapportering

Finansrapportering ska ske i tertialbokslut. Rapporteringen ska omfatta en redogörelse för placerings- och skuldportföljens sammansättning, snittränta, uppföljning av risklimiter, likviditetssituation, den finansiella riskexponeringen samt finansiella kostnader och intäkter.

Vid rapportering vid tertialbokslut 3 ska även ingå en redovisning av de leasingavtal som kommunen har ingått och vilka ekonomiska åtaganden för leasing som finns för de tre kommande åren samt kommunens borgensåtagande per sista december, inklusive riskbedömning för varje enskilt åtagande.

- - -